

BYAVANDRING Harads by

Av Eric Stenberg, Harads

Hembygdsföreningens sedvanliga byavandring skedde 2011 i Harads. Harads är en långsträckt by, varför vandringen blev en busstur genom byn. Turen ägde rum den 27 augusti. Ca 20 medlemmar deltog.

Färden startade hos Anders Engström i Grundsand och avslutades vid Kvarnbäcken strax intill nedfarten till Bovallen. Många företag, platser och byggnader redovisades. Genomgången rapporterade ca 40 företag, som ej är verksamma. Här följer en sammanfattning, där vi endast nämner några:

Vallströms kiosk, Gullträskvägen 1. Huset kvar.

Torsten Hanssons busstrafik och **Texaco Bensin**, Edeforsvägen 68. Hus och garage kvar.

Edegrens lanthandel, Edeforsvägen, 66. Huset kvar.

J.W. Johanssons smide, Gunnabergsvägen 3. Inget kvar.

OK, kiosk o bensin, låg bakom nuvarande Konsum (Coop Nära). Inget kvar.

Sandbergs skrädderi, Edeforsvägen 53. Huset kvar. Skrädderiet nedlagt.

Vinroth Skor, Edeforsvägen 54. Nedlagd.

Strandbergs urmakeri. Företaget tillverkade också råttfällor. Strandbergs stuga låg i skogsslutningen bakom Harads Maskin & Fritid. Endast en stig ledde upp till urmakeriet.

Pålssons plåtslageri. Plåtslageriet låg ovanför nuvarande Radhusvägen. Inget gatunamn fanns. Huset och verksamheten borta.

Lydia Nordströms matservering, Edeforsvägen 27. Matserveringen nedlagd.

Lundströms kiosk, Betsvägen 8. Finns ej mer.

Ja, det var 10 företag, som här redovisas av de ca 40 ej verksamma. Under bussturen lämnades också följande fakta om företag och byggnader:

Svantes Vilt & Bär.

Slaktar ca 7000 renar och tar emot ca 700 ton bär/år. Företaget har fått många priser, diplom och andra utmärkelser.

Prästgården.

Byggdes 1888. Första kyrkoherden var W. Henriksson, som tjänstgjorde 1890-1925. Gården tillhör nu Håkan Hjort, naturfotograf, och Annika Berggren, skribent, som har ett gemensamt företag, Niac Photo.

Äldsta begravningsplatsen.

Första graven är från 1808.

Edefors kyrka.

Första kyrkan uppfördes 1888, men förstördes genom en brand 1918. Nuvarande kyrka invigdes 1928.

Bron Harads-Bodträskfors

Bron invigdes den 29/10 1959.

Lärbostaden.

Användes från 1874 som skola och lärbostad.

Hanssons hotell och bageri, gamla **Telestationen**, **Sundqvists järnhandel** och **Hedenbergs jordbruk** låg alla efter Televägen.

Viklunds café och bageri. Där arbetade Amanda Viklund och bagarna Albert och Jonke Viklund. Företaget stängdes 1954.

Harlinska fastigheten, Edeforsvägen 49.

J.E. Nordström öppnade affär 1805. Den övertogs 1920 av Algon Harlin, som sålde den 1945. Affären upphört. Huset kallas också för Hammarströmhuset.

Svallet, jordbruk och köttförsäljning.

Fastigheten låg på nuvarande Shells parkering, Edeforsvägen 41. Verksamhet till 1920.

Efter en rast på Kläppgården fortsatte färden genom byn. Vi passerade gamla **Hamréns café och bageri**, som nu är borta genom brand, **Engströms åkeri**, där Bengt Johansson bor, **Östaback**, som ägs av Gurli Jansson, **Blomgrens** hus, där naturfotografen Arne Blomgren bodde samt gamla **Ålderdomshemmet**, som nu är **Brittas pensionat**.

Många områden och platser, ex jordbruk, tillverkningsställen och företag har här ej omnämnts beroende på bristande vetskap och dålig kännedom.

Avslutningsvis pekades på ett område med fina växter, där bl.a. tibast, norna och guckusko växer samt stället hos Torgny Sandling, där en gång Missionsförbundet hade ett bönehus med det bibliska namnet Nardushyddan.